

BUDAPESTI HIRLAP

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Előfizetési árak: Egy hónapra 50.000 korona, negyedévre 135.000 korona. Ausztriában egy példány ára hétköznap 30 Groschen, vasárnapon 40 Groschen. Egyes szám ára 2000 korona. : Külföldre az előfizetés kétszerese.

Hirdetéseket Budapesten ívesz minden hirdetőiroda.

Főszerkesztő:

Csajthay Ferenc.

Felelős szerkesztő:

Lándor Tivadar.

Szerkesztőség: VIII. kerület, Rökk Szilárd-utca 4. szám.

Igazgatóság és kiadóhivatal: VIII., József-körút 5. szám.

Telefonszámok: J. 43, J. 53, J. 63, J. 23-84.

Levél cím: Budapest 4, Postafiók 55.

JÁSZAI MARI

Budapest, okt. 5.

Ennek az évnek elején eltemettük Blahánét, most pedig letarolhatjuk az ősz minden virágát, hogy a Jászai Mari koporsójára hintsük.

Ők mindketten a szinpad fejedelmesszonyai voltak, de elmulásuk nemcsak a színházak vesztesége. Az egész magyar közélet halottai ők, mert távozásukkal erősen megfogyatkozott a magyarság öröme, büszkesége, dicsősége.

Blahánét a nemzet csalogányának neveztük, Jászai Mari a nagy tragika volt. Mindakettőt sirva néztük, mikor játszottak, de Blaháné láttára és halatára az örömmel könnyei csordultak ki szemünkből, Jászai játéka fölött a megindulásnak, a fájdalomnak, a megrendülésnek könnyeit hullattuk.

Jászai Mari sorrendben a harmadik nagy képviselője volt nálunk a tragikai színjátszásnak — Kántorné és Jókainé után. Mind a hárman legszebb kivirágzásai voltak annak a nagy színjátszó erőnek, amely a magyar fajban, minden ellenkező állítás ellenére, oly gazdagon buzog, s színészettörténeti jelentőségükön túl mind a hárman az egész magyar művelődéstörténetnek kiváló alakjai. A nagy stílus igazi képviselői ők, azé a nagy stílusé, mely ma már talán nemcsak nálunk, hanem világszerte kiveszöben van, nem is csak a szinpadon, hanem a közélet minden fórumán: irodalomban, művészetben, politikában egyaránt.

A három nagy tragika közt talán Jászai Mari volt a legnagyobb. Kántorné művészi egyéniségét a hatalmas szenvedély jellemezte, Jókainéét a fenséges méltóság, Jászai Mariéban

ellenben benne volt mind a két ragyogó tulajdonság. Az ő játéka egyaránt tényezője volt az indulat viharzó ereje s a plasztika utólréhetetlensége, a királynői büszke magatartás és a szavalás hévteljessége — a nélkül, hogy akár modoros lett volna, mint Kántorné, akár tartózkodó, mint Jókainé. De ha így összefoglalva végigtekintünk azon a száz esztendőn, a melynek három emberöltőjét ez a három nagy tragikus színésznő gyönyörködtette s látjuk e művészi pályák egymásra hatását, ami nem az elődök utánzásában, hanem a tőlük való tanulásban és az őket tulszárnyaló fejlődésben mutatkozik: szinte egységben szemlélhetjük azt a fenn szárnyaló lelket, amely, mintha lobogó tűz-árként Kántornéban kigyulva, átömlött volna Jókainéba, hogy azután Jászai Marira öröklődvén át, még nagyobb fényt sugároztasson.

A Kerepesi-ut melletti temetőben már évek óta látunk egy üres sirt, mely mellé eljövendő lakója már előre felállította a lebontott Nemzeti Színház köveiből készült emlékművet, a felírásban utalva arra, hogy e sir lakója, amíg élt, Jászai Mari volt, most pedig itt céljához ért.

Tévedtél, halhatatlan művésznőnk. Az ember földi életének a sir nem célja, csak záróköve. A cél: Istentől nyert tehetségeink teljes kifejtése, buzgó sáfárkodás a reánk bízott talentumokkal. Te ritka kincset kaptál lelkedbe az Égtől, s be is töltötted hivatásodat teljesen. Elérted életed igazi célját, — amit nem mindenki mondhat el magáról a sir küszöbén, — másoktól még nem járt magaslatra emelted a magyar tragikai színjátszást, minden időkre szólólag beleírva nevedet a nemzeti kultúra történetkönyvébe.

A sirba csak kifáradt tested tér. Szellemed, mint nagyszerű erőforrás, alkotó része és soha el nem muló értéke marad a magyar életnek, amely

a te emléked nélkül csonka volna, vele gazdagabb, erősebb, hatalmasabb lesz.

Koporsód előtt állva megilletődünk,

de fenséges alkotásaidra gondolva, föllelkesezdünk.

Egészen a mienk voltál, a mienk is maradsz egészen.

Összeomlott az angol bányászsztrájk.

Budapest, okt. 5.

Az angol szénbányamunkások sztrájkja végsőt vonaglik. Határozatilag kimondják-e a munkások a munkábaállást, vagy sem, egyre megy: az eredmény a munkások teljes veresége. Igazolja ezt, hogy napról-napra nagyobb számban futnak át az „ellenességhez”. Hiába, hatszázezer munkást, a családtagokkal együtt két millió lelket öt hónapon tul ellátni olyan feladat, melyet sem a bolysevizmus gyűlöletben fogant segítségével, sem a nemzetközi munkásszolidaritás rokonszenyből fakadt támogatása nem tud megoldani. Ez a feladat csak új értékek teremtése révén oldható meg, ilyen tömeg táplálása ennyi idő után csak a munka forrásaiból lehetséges.

A sztrájk tehát véget ért, még pedig a munkások teljes vereségével. Így is kellett véget érnie. Az angol bányászok mindvégig lehetetlent követeltek. Kevesebbet dolgoztak, mint békében és ragaszkodtak ahhoz, hogy ezért a kevesebb munkáért nagyobb bért kapjanak, mint kaptak háboru előtt. Ragaszkodtak a Ruhrmegszállás alatti konjunktúra idején kiharcolt nagyobb munkabérekhez, noha ez a konjunktúra már régen megszűnt és az akkori kivételes üzletmenetet egy dekonjunktúra váltotta fel, mely a fehér szén és az olaj győzelmes haladása mellett nagyrészen onnan is eredt, hogy az angol bányamunkás összehasonlíthatatlanul drágábban dolgozik, mint a

német. De nemcsak a nagyobb munkabérből nem akartak engedni, hanem a megrövidített munkaidőhöz is ragaszkodtak. Amikor pedig a hosszú és elkeseredett küzdelem folyamán egymásután omlottak össze ezek a követelések, utolsó ütőkártyának azt a kívánalmat szorongatták kezükben, hogy a megállapodás országos érvénnyel valamennyi bányára egyformán történjék, jöllehet Angliában 3000 bányavan, melyek termelési és kereseti viszonyai a legnagyobb mértékben különböznek egymástól.

Az angol bányászok tehát, mint Sir Robert Horne mondotta, tulajdonképpen gazdasági tények ellen harcoltak és ebben a harcban a rövidebbet kellett huzniok. Alul kellett maradniok, jöllehet az igazság, mely 100 százalékkal ellenük volt, nem volt 100 százalékos erejéig a munkaadók oldalán. Mert abban meg a munkásoknak van igazuk, hogy az angol bányavállalatok szervezése és az angol bányák technikai felszerelése nem felel meg a mai idők követelményeinek. A munkások teljes veresége alighanem vissza fogja tartani a bányavállalatokat a gyors reorganizációtól. Ebből a szempontból talán jobb lett volna, ha a munkások példátlan makacssága nem járt volna rájuk nézve ilyen megsemmisítő következtetésekkel.

De elvégre ez Anglia házi ügye. Általános gazdasági és emberi szempontból csak fentartás nélküli örömmel lehet fogadni, hogy a sztrájk így vég-